

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

« 28 » 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

для студентів

галузь знань 05 - соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціальні технології»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020 /2021
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: доц.Фостер Л. Ф.

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. _____ (_____) «__» ____ 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник(и):

Фостер Л.Ф. к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

_____ Куценко О.Д.

Протокол № 16 від «26» 08 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2019 року №1

Голова науково-методичної комісії _____ Червінська Т.Г.

1. **Мета дисципліни** – формування знання про предмет, основні теоретичні напрямки та методи дослідження соціальних змін.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Знати* специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства та соціальних проблем.
2. *Вміти* використовувати джерела емпіричної інформації, розуміти сутність і значення соціальних індикаторів; створювати презентації на семінарах, в масовій аудиторії.
3. *Володіти елементарними навичками* групової роботи та публічної дискусії.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** рівень соціологічного знання суттєво впливає на спрямованість соціальних змін; фаховий підхід до процесу соціальних трансформацій передбачає знання та застосування існуючих теорій соціальних змін, що є основною метою навчальної дисципліни; особлива увага приділяється теоретичній інтерпретації соціальних змін та змісту практичних досліджень соціальних змін у сучасних суспільствах, аналізу сучасних концепцій трансформації суспільства, теоретико-концептуальному поясненню "посткомуністичних трансформацій", тенденціям соціальних і культурних змін в сучасному українському суспільстві.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- теоретична інтерпретація соціальних змін та змісту практичних досліджень соціальних змін у сучасних суспільствах;
- застосування існуючих теорій соціальних змін, для пояснення процесу соціальних трансформацій;
- теоретико – концептуальне пояснення "посткомуністичних трансформацій";
- визначення тенденцій соціокультурних змін в сучасному українському суспільстві.

Що спрямовано на формування наступних компетентностей:

- здатність застосовувати соціологічні поняття, концепції, теорії та методи для аналізу й інтерпретації соціальних явищ і процесів, соціальних проблем та конфліктів в Україні та світі у їхньому сучасному або історичному контексті (фк2)
- здатність виявляти та аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та в світі в цілому, їхні чинники та можливі наслідки (фк3)
- здатність до самостійного пошуку та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення соціальної інформації з різних джерел (фк5)
- навички аналізу основних тенденцій розвитку соціально-політичних процесів (фк18)
- вміння вибирати ефективні соціальні технології в роботі з різними соціальними категоріями (фк20)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4.автономність та відповідальність)		форми, методи і технології викладання і навчання	методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
код	результат навчання			
1.1	знати зміст основних категорій соціології соціальних змін та теоретичні інтерпретації соціальних змін	лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	групова та індивідуальна робота контрольна робота	10
2.1	здійснювати теоретичну інтерпретацію соціальних змін в межах сучасних концепцій трансформації суспільства	лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	групова та індивідуальна робота контрольна робота	10
2.2	вміти виявляти, аналізувати та інтерпретувати тенденції соціокультурних змін в сучасному українському суспільстві	лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	групова та індивідуальна робота контрольна робота	20
2.3	критично читати та інтерпретувати результати порівняльних досліджень тенденцій розвитку українського суспільства з відповідними тенденціями в європейських суспільствах	лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	групова та індивідуальна робота	20
3.1	удосконалення навичок комунікації	групова робота на семінарі	групова та індивідуальна робота контрольна робота	10
3.2.	презентувати дослідницький проект	самостійна робота, презентація	групова та індивідуальна робота контрольна робота	30

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	2.1	2.2	2.3	3.1 3.2
Виявляти та аналізувати нові чинники соціальної нерівності в Україні та світі, визначити можливі шляхи подолання нерівного доступу різних суспільних груп до тих чи інших соціальних ресурсів ПРН11	+	+		+	
Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності ПРН12			+	+	+
Здійснювати пошук обробку та презентацію соціальної інформації ПРН14			+		+
Планувати та ефективно використовувати час, працювати самостійно, систематично підвищувати свій професійний рівень шляхом самоосвіти. Порівнювати та узагальнювати результати різних соціологічних досліджень ПРН15				+	
Використовувати соціальні технології з метою моніторингу оцінки стану соціального середовища, в якому перебувають об'єкти соціологічного дослідження ПРН19	+	+	+	+	

7. **Схема формування оцінки.**

7.1. **Форми оцінювання студентів:**

- семестрове оцінювання:

1. Групова та індивідуальна робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН2.1, РН2.3, РН3.1, РН3.2 – **30 балів \ 18 балів.**
2. Контрольна робота 1: РН1.1, РН2.1, РН2.2 – **10 балів \ 6 балів.**
3. Контрольна робота 2 (дослідницьке завдання): РН2.2, РН3.1, РН3.2 – **20 балів \ 12 балів.**

- підсумкове оцінювання у формі іспиту: РН 1.1, РН 2.1, РН 2.2 – **40 балів \ 24 бали.**

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** студент допускається до іспиту за умови успішної роботи протягом семестру з результатом семестрового оцінювання 36 балів, у тому числі, виконання не нижче порогового рівня позитивної оцінки обов'язкових двох контрольних робіт, які подаються в електронній формі не пізніше встановленого терміну, передбаченого тематичним планом.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Групова та індивідуальна робота на семінарських заняттях оцінюється по факту проведення, бали накопичуються протягом семестру.
2. Контрольна робота 1 виконується в рамках лекційного заняття після вивчення Тем 1 – 5.
3. Контрольна робота 2 (дослідницьке завдання) виконується протягом семестру, презентується на останньому семінарському занятті.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самост. робота
1. Суспільство в контексті соціальних змін				
1	Соціальні зміни: поняття і форми прояву	2	2	5
2	Теоретичні підходи дослідження соціальних змін	2	2	
3	Класична соціологічна традиція дослідження соціальних змін та сучасність	2	2	5
4	Сучасні теорії модернізації та соціальні зміни	2	4	5
5	Глокалізація і сучасні соціальні зміни. Сучасні суспільства та глобальні трансформації	2	2	5
	<i>Контрольна робота 1</i>	2		
2. Макросоціальні зміни				
6	Динаміка змін соціальних інститутів	2	4	5
7	Урбанізація і соціальні зміни	2	2	
8	Суспільні рухи як агенти змін	2	2	5
9	Основні тенденції змін в українському суспільстві	2	2	15
	<i>Контрольна робота 2</i>		2	
	ВСЬОГО	20	24	45

Загальний обсяг годин – 90 год., в тому числі:

Лекції - 20 год.

Семінари - 24 год.

Самостійна робота - 45 год.

Консультації - 1 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Черниш. Н. Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – 468 с. (Розділ I. С. 127 - 141).
2. Штомпка П. Социология социальных изменений / Пер. с англ. под ред. В.А.Ядова. - М.: Аспект-Пресс, 1996. - 416 с.

Додаткова:

1. Бауман З. Индивидуализированное общество.-М.: Логос, 2002.-390 с.
2. Бевзенко Л. Поліфакторна модель соціальних змін / Л. Бевзенко // Соціальна регуляція поведінки в умовах суспільної нестабільності / За ред. О. Злобіної. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2015. – 319 с. – С. 113-123.
3. Бек У. Общество риска: на пути к другому модерну / У. Бек - М.: Прогресс-Традиция, 2000 – 384 с.
4. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації / Є. Головаха // Український соціологічний журнал.- 2016.- № 1-2 – С.26-30 - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
5. Кутуєв Павло. Теорія соціальних змін / Навч. посібник. Київ, 2008.
6. Куценко О. Д. Україна у трансформаційних процесах: Quo vadis? / О. Д. Куценко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2007. – № 1. – С. 18–32.
7. Савельєв Ю.Б. Суперечності сучасних теоретичних інтерпретацій суспільного розвитку, соціальної еволюції, модернізації і соціальних змін / Ю.Б. Савельєв // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2015. – №3.-с.56-72.
8. Смакота. В. Соціальний розвиток у сучасному світі: критерії, досягнення, орієнтири // Смакота Вікторія // Соціальні виміри суспільства. – Збірник наукових праць випуск 11 (22). – 2019. – С. 122–133.
9. Соціальні виміри суспільства. - Вип. 11(22). - К.: 2019, - 437 с.
10. Штомпка П. Социальные изменения как травма // Социологические исследования. – 2001. - №2. – с. 6 – 16.

11. Штомпка П. Культурная травма в посткоммунистическом обществе (статья вторая) // Социологические исследования. – 2001. - №3. – с. 3 – 12.
12. Чепурко Г., Піддубний В. «Модернізація українського суспільства: соціальні реалії та орієнтири» // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. –с.26-36.
13. Ядов В.А. Теоретико-концептуальные объяснения «посткоммунистических» трансформаций// Ядов В.А. Современная теоретическая социология как концептуальная база исследования российских трансформаций: Курс лекций.- Спб., 2006.- с.68 - 78. (лекция 7).
14. Bello W. Toward a Comparative Analysis of Far-Right Regimes / Walden Bello. // Global Dialogue. – 2021. – №11. – С. 36
15. Della Porta D., Diani M. Social Movements: An Introduction. 2nd ed.– Malden: Blackwell Publishing, 2006.– Pp. 52-62, 114-134.
16. Golovakha E., Gorbachik A. Social Changes in Ukraine and Europe: Outcomes of European Social Survey 2005-2007(2009)
17. Edwards B., McCarthy J. D. Resources and Social Movement Mobilization // The Blackwell Companion to Social Movements / Ed. by D. A. Snow, S. A. Soule, H. Kriesi.– Malden: Blackwell Publishing, 2004.– Pp. 116-152.
18. Ritzer G. Contemporary Sociological Theory and Its Classical Roots. # 2nd ed. # McGraw Hill Inc., 2007. # Pp. #131.